NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.4101.010.02.2015
P/15/082

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/082 – Organizacja pobytu uczniów w bursach i internatach szkolnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Anna Loppe – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93246 z dnia 21 kwietnia 2015 r. 2. Iwona Soroczyńska – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93244 z dnia 21 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1 – 4)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących im. J. Piłsudskiego w Żywcu[1] – Internat, ul. Moszczanicka 9, 34-300 Żywiec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Czesław Malinka – Dyrektor Zespołu Szkół[2]. (dowód: akta kontroli str. 5 – 7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości[3], działalność kontrolowanej jednostki w zakresie zapewnienia w Internacie opieki uczniom pobierającym naukę poza miejscem stałego zamieszkania w latach 2012–2015[4].
Uzasadnienie oceny ogólnej	Pozytywie oceniono w szczególności: – spełnienie warunków organizacyjnych do zapewnienia opieki wychowankom, – zatrudnienie wykwalifikowanej kadry wychowawców, zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniom i pracownikom, – prawidłową realizację zadań w zakresie opieki i wychowania, – prowadzenie systematycznej współpracy z rodzicami wychowanków, – podejmowanie działań w celu przeciwdziałania przypadkom patologii, – zapewnienie wychowankom Internatu szerokiego dostępu do kultury, sportu i turystyki. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na: 1. Nieprzekazaniu do systemu informacji oświatowej[5] danych o liczbie osób niebędących uczniami, korzystających w roku szkolnym z Internatu. 2. Niepowiadomieniu organu prowadzącego Zespół Szkół o pięciu wypadkach wychowanków Internatu i niewprowadzeniu informacji o tych zdarzeniach do SIO.

[1] Zwanego dalej: „Zespołem Szkół" lub ZSAiO".
[2] Zwany dalej „Dyrektorem".
[3] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.
[4] Okres objęty kontrolą obejmuje lata 2012-2015 (do 29 maja), w tym lata szkolne 2012/2013-2014/2015.
[5] Zwanego dalej „SIO".

3. Wynajmowaniu pomieszczeń Internatu na pobyt grup zorganizowanych spoza powiatu żywieckiego, co wykraczało poza zadania użyteczności publicznej, które może realizować powiat.
4. Ustaleniu przez Dyrektora, zamiast przez organ stanowiący Powiatu w Żywcu, wysokości opłat za noclegi oraz za wynajem jadalni i kuchni na przyjęcia okolicznościowe, wesela i zabawy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja Internatu

Opis stanu faktycznego

1.1. Internat funkcjonował w strukturze organizacyjnej Zespołu Szkół, obejmującego następujące szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży: Technikum Nr 6; V Liceum Ogólnokształcące; Szkołę Mistrzostwa Sportowego; Zasadniczą Szkołę Zawodową Nr 5.

Organizację Zespołu Szkół określał Statut[6]. W rozdziale I Statutu wśród jednostek organizacyjnych Zespołu Szkół, w § 1, pkt 2.3.2. wymieniono Internat jako wyspecjalizowaną placówkę opiekuńczo-wychowawczą. Podstawową organizację działalności Internatu zawarto w § 7 Rozdziału IV Statutu, poprzez określenie maksymalnej liczby wychowanków w grupie wychowawczej (35 osób); tygodniowego wymiaru zajęć opiekuńczo-wychowawczych z jedną grupą (49 godzin) oraz dyżurów pełnionych przez wychowawców w porze nocnej. W § 7 pkt 5 Statutu postanowiono, iż szczegółową organizację Internatu określa jego regulamin. W okresie objętym kontrola obowiązywał Regulamin Internatu zaktualizowany na posiedzeniu Zespołu Wychowawców i zatwierdzony 15 stycznia 2013 r. przez Radę Pedagogiczną i Dyrektora.

(dowód: akta kontroli str. 195 – 215 i 218)

W roku szkolnym 2014/2015 w Internacie zatrudniano 7 wychowawców, w wymiarze czasu pracy wynoszącym 5,67 etatu oraz 4 pracowników administracyjno–obsługowych (4 etaty). W objętych kontrola latach szkolnych liczba wychowawców zmniejszyła się o jedną osobę (o 12,5%) z 8 w roku szkolnym 2012/2013 do 7 w roku szkolnym 2014/2015, a liczba pracowników administracyjno-obsługowych pozostawała niezmieniona. W Internacie zatrudniano także kierownika w wymiarze czasu pracy wynoszącym jeden etat. W okresie objętym kontrolą okresie w Internacie nie zatrudniano pedagoga, psychologa, pielęgniarki ani higienistki. Pomocą dla wychowanków Internatu w tych przypadkach służyli zatrudnieni w Zespole Szkół: pielęgniarka (1/2 etatu), pedagog szkolny (1 etat) i psycholog szkolny (1/2 etatu). W objętych kontrolą latach szkolnych w Internacie nie korzystano ze wsparcia wolontariuszy.

(dowód: akta kontroli str. 424)

1.2. Liczba miejsc zakwaterowania w Internacie w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 102, w 2013/2014 – 100, a w 2014/2015 – 95. Liczba uczniów zgłaszających się do Internatu do 30 września danego roku szkolnego, była mniejsza niż liczba miejsc i stanowiła odpowiednio w ww. latach szkolnych: 56,9% (na 102 miejsca), 53,0% (na 100 miejsc) i 68,4% (na 95 miejsc) liczby miejsc.

W okresie objętym kontrolą do Internatu nie przyjęto jednej uczennicy zainteresowanej zakwaterowaniem.

[6] Jednolity tekst przyjęto na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 27 kwietnia 2010 r.

Liczba wychowanków w placówce w latach szkolnych 2012/2013–2014/2015 na dzień 30 września każdego roku wynosiła: 55 w 2012 r., 51 w 2013 r i 57 w 2014 r., a obłożenie to stanowiło odpowiednio: 53,9%, 51,0% i 60,0% dostępnych miejsc zakwaterowania.

Średnioroczna liczba uczniów korzystających z zakwaterowania wynosiła w roku szkolnym 2012/2013 – 51, tj. 50% miejsc, a w roku 2013/2014 - 57, tj. 57%. W okresie objętym kontrolą w Internacie mieszkali wyłącznie uczniowie ZSAiO.

We wszystkich latach szkolnych objętych kontrolą przekazano do SIO o zerowej średniorocznej liczbie osób innych niż uczniowie, korzystających z zakwaterowania w Internacie w poprzednim roku szkolnym.

Według wyjaśnień Dyrektora Zespołu Szkół, dla wykorzystania miejsc w Internacie w okresie wakacji wynajmowano pokoje na potrzeby Wojskowej Komisji Uzupełnień oraz Tygodnia Kultury Beskidzkiej, pobytu uczestników zawodów jeździeckich, grup młodzieży z zagranicy. Usług w zakresie zakwaterowania i wyżywienia osób innych niż wychowankowie, nie oferowano w Internecie, ani innych publikatorach.

(dowód: akta kontroli str. 231, 426 – 427, 580-581, 592-594, 615-616)

1.3. Wychowankowie Internatu byli wpisywani na listę mieszkańców, do książki meldunkowej oraz w dziennikach wychowawców. Ponadto fakt korzystania z Internatu odnotowywany był w księdze uczniów Zespołu Szkół. Liczba miejsc zakwaterowania w Internacie w zależności od sposobu obliczania wynosiła: 95 podawana do organu prowadzącego, 117 według dokumentacji projektowej, 95 według danych obliczonych wg instrukcji SIO (5 m^2 na wychowanka), a faktyczna liczba łóżek ustalona w wyniku oględzin wynosiła 95.

(dowód: akta kontroli str. 425, 428, 433)

1.4. Od września 2012 r. do czerwca 2013 r. (w roku szkolnym 2012/2013) w Internacie zakwaterowano łącznie 60 wychowanków, z których 45% mieszkało krócej niż 10 miesięcy. W roku szkolnym 2013/2014 z przyjętych 67 wychowanków krócej niż 10 miesięcy mieszkało 58%.

Przyczyną rezygnacji z zamieszkania w Internacie przed końcem roku szkolnego było w szczególności wcześniejsze zakończenie nauki przez maturzystów Zespołu Szkół. Wystąpiły także przypadki odejścia wychowanków z Internatu z powodu rezygnacji z nauki oraz przypadek usunięcia wychowanka z powodu powtarzającego się, drastycznego naruszania Regulaminu Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 432, 454, 450)

1.5. Na jeden etat wychowawcy Internatu w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 przypadało średnio dziewięciu wychowanków, a w roku szkolnym 2014/2015 – jedenastu.

Zatrudnieni w Internacie wychowawcy posiadali kwalifikacje określone w § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli[7].

Zarówno Kierownik Internatu, jak i wszyscy spośród siedmiu wychowawców Internatu posiadali wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym oraz ukończone studia podyplomowe. Kierownik i dwóch wychowawców ukończyli także

[7] Dz. U. z 2013 r. poz. 1207, ze zm.

specjalistyczne kursy kwalifikacyjne z zakresu pedagogiki[8]. Ponadto dwóch wychowawców uczestniczyło w warsztatach dla rad pedagogicznych, w zakresie doskonalenia umiejętności nauczycieli do pełnienia roli wychowawcy, a jeden uzyskał świadectwo ukończenia doskonalenia zawodowego nauczycieli – kurs specjalny w zakresie wychowania prorodzinnego.

(dowód: akta kontroli str. 451 – 453)

1.6. Zasady przyjmowania do Internatu określone zostały szczegółowo w części IV Regulaminu Internatu.
Dokumentami wymaganymi przy przyjmowaniu do Internatu były:

- kwestionariusz przyjęcia – zawierający wniosek o przyjęcie do Internatu, podstawowe dane osobowe i adresowe wnioskodawcy; podpis ucznia oraz jego rodziców,
- Karta Ucznia – zawierająca charakterystykę wnioskodawcy, w tym informacje o stanie jego zdrowia,
- oświadczenie rodziców w sposobie i czasie dojazdu i wyjazdu ucznia do i z Internatu,
- oświadczenie rodziców o zgodzie na badanie alkomatem wychowanka Internatu.

Dodatkowym warunkiem ubiegania się o przyjęcie do Internatu było potwierdzenie podpisem zapoznania się z Regulaminem Internatu przez ubiegającego się o przyjęcie do Internatu ucznia oraz jego rodziców.

Badanie losowo wybranej dokumentacji 10 uczniów Zespołu Szkół przyjętych do Internatu w okresie objętym kontrolą wykazało, iż we wszystkich analizowanych przypadkach zastosowano obowiązujące zasady przyjmowania do Internatu.

Ponadto zbadano 3, tj. wszystkie przypadki odmowy (w okresie objętym kontrolą) przyjęcia do Internatu, w tym 2 zakończone warunkowym przyjęciem w wyniku odwołania wniesionego przez uczniów. W każdym z powyższych przypadków odmowa uzasadniona była uprzednim łamaniem przez wychowanka zasad określonych w Regulaminie Internatu, a warunkowe przyjęcia poprzedzone były dodatkową rozmową z rodzicami ucznia.

W okresie objętym kontrolą o zakwaterowanie w Internacie nie ubiegali się cudzoziemcy.

(dowód: akta kontroli str. 454 – 495)

1.7. Zgodnie z § 7 rozdziału IV Statutu Zespołu Szkół liczba wychowanków w grupie nie przekraczała w latach objętych kontrolą 35 uczniów[9]. Każda grupa posiadała wychowawcę. W Internacie obowiązywała zasada grupowania wychowanków według pięter, na których mieszkali, z uwagi na bliskość pokoi wychowawców. Kryterium lokowania na poszczególnych piętrach związana była z uczęszczaniem wychowanków do poszczególnych szkół ZSAiO.

Kierownik Internatu wyjaśniła: *„Niezależnie od podziału na grupy, każdy wychowawca będący na dyżurze zajmuje się wszystkimi wychowankami będącymi w Internacie”.*

(dowód: akta kontroli str. 496)

[8] Kierownik Internatu – Kurs przedmiotowo-metodyczny dla kadry pedagogicznej internatów szkół rolniczych; 1 wychowawca – Kurs kwalifikacyjny z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej; 1 wychowawca – Dyplom uzyskania I i II stopnia specjalizacji zawodowej w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej.
[9] W objętych kontrolą latach szkolnych liczba uczniów w grupie wynosiła od 9 do 21.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Przekazując dane do SIO wg stanu na 30 września 2014 r. nie wykazano innych osób niż uczniowie korzystających z Internatu w poprzednim roku szkolnym. Ustalono, że osoby takie (grupy wycieczkowe) korzystały z zakwaterowania w Internacie w lutym i marcu 2013 r. Nie został więc spełniony wymóg, o którym mowa w art. 8 pkt 1 lit. e ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej[10], zgromadzenia w bazie danych SIO, w zbiorach danych szkół i placówek oświatowych, danych o liczbie osób niebędących uczniami, korzystających z Internatu w ZSAiO.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że przyczyną takiego stanu było omyłkowe uznanie tych danych za dotyczących uczniów z innych szkół, zamieszkujących w Internacie w ciągu roku szkolnego, a takich uczniów nie było.

(dowód: akta kontroli str. 425 i 497, 576, 580-595, 673-708)

NIK zwraca uwagę, że gromadzenie w SIO danych o liczbie innych niż uczniowie osób korzystających z Internatu wymaga art. 8 pkt 1 lit. e ustawy o SIO.

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zauważa, że w Statucie ZSAiO usytuowano Internat wśród jednostek organizacyjnych, zatem odmiennie od postanowień zawartych w § 11 załącznika nr 4, § 12 załącznika nr 5a lub § 13 załącznika nr 5b do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół[11]. Według tych przepisów internat funkcjonuje w strukturze publicznej szkoły będącej liceum ogólnokształcącym, technikum lub zasadniczą szkołą zawodową, tj. wchodzących w skład Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 196, 561 – 562)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działalność opiekuńczo-wychowawcza

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawy związane z funkcjonowaniem Internatu omawiane były w okresie objętym kontrolą głównie na posiedzeniach Zespołu Wychowawców Internatu i Rady Pedagogicznej Zespołu Szkół. Dotyczyły one m.in.:

– problemów wychowawczych dotyczących niektórych uczniów mieszkających w Internacie, trudności w dostosowaniu się przez nich do reguł obowiązujących w Internacie (np. zakaz palenia papierosów, cisza nocna, obowiązek utrzymywania porządku w pokojach). W celu rozwiązania zaistniałych problemów organizowano spotkania z rodzicami, przeprowadzano rozmowy z uczniami, w jednym przypadku uczeń otrzymał pisemną naganę od Kierownik Internatu. W roku szkolnym 2012/2013 wprowadzono nowe zasady oceniania utrzymywania czystości i estetyki w pomieszczeniach Internatu. Zwycięzcy byli nagradzani i otrzymywali nagrody (bilety do kina i słodkie upominki); Utrzymywany był stały kontakt z rodzicami, wychowawcami klas, pedagogiem szkolnym i psychologiem;

[10] Dz. U. z 2015, , poz.45 ze zm., zwana dalej: *„ustawą o SIO”.*

- konieczności przeprowadzenia remontów w budynku Internatu (w szczególności w pomieszczeniach sanitarnych)[12];
- problemu uzależnienia młodzieży od nikotyny - zaproponowano aby oprócz rozmów profilaktycznych przydzielać osobom łamiącym Regulamin Internatu w tym zakresie prace społeczne do wykonania. W Zespole Szkół przeprowadzono 15 listopada 2012 r., 21 listopada 2013 r. i 20 listopada 2014 r. akcję profilaktyczną – antynikotynową pod hasłem „Zamiast paczki papierosów kup sobie 4 kilogramy owoców!". Z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu, uczniowie otrzymali plakietki „Wybieram życie wolne od nałogu palenia tytoniu!" i wzięli udział w loterii owoców;
- problemu spożywania alkoholu przez młodzież; W czerwcu 2014 r. czworo uczniów zostało usuniętych z Internatu za spożywanie alkoholu (poza terenem placówki). Podjęto decyzję o zorganizowaniu dla wychowanków Internatu spotkania z policją w celu omówienia skutków prawnych spożywania alkoholu przez młodzież. Spotkania z przedstawicielem Komendy Powiatowej Policji w Żywcu odbyły się w dniach 30-31 stycznia 2013 r. oraz 4 lutego 2014 r. i 5 grudnia 2014 r. (temat pogadanki: „Zasady odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne oraz omówienie przejawów demoralizacji. Omówiono zagadnienia: akty prawne w postepowaniu z młodzieżą nieletnią; współczesne zagrożenia młodzieży nieletniej; spożywanie alkoholu, narkomania, przemoc i agresja, kradzieże; przyczyny i przejawy demoralizacji; kampania społeczna „Nie reagujesz – akceptujesz");
- problemu przemocy fizycznej przejawianej przez niektórych wychowanków. W celu zapobieżenia stosowania przemocy przez uczniów wzywano do Internatu rodziców, Dyrektor Zespołu Szkół przeprowadzał rozmowy z rodzicami i uczniami; postanawiano o warunkowym pozostaniu uczniów w Internacie oraz o czasowym usunięciu z Internatu. Dyrektor Zespołu Szkół przewidział w planach założenie monitoringu w Internacie w celu zwiększenia bezpieczeństwa wychowanków;
- problemu zażywania narkotyków (dotyczył dwóch wychowanków, którzy zażywali narkotyki poza Internatem). W obu przypadkach rodzice zostali zobowiązani do zabrania uczniów z Internatu i sprawowania osobistej kontroli do końca roku szkolnego. Wychowawcy zgłosili potrzebę zakupu do Internatu testów wykrywających obecność narkotyków. W dniu 24 kwietnia 2014 r. odbyła się w Internacie pogadanka na temat „Uzależnienia zagrażają życiu i zdrowiu" przeprowadzona przez specjalistę terapii uzależnień z Ośrodka Leczenia Uzależnień w Żywcu; W Regulaminie Internatu, w celu poprawy bezpieczeństwa, został dopisany w rozdziale XI pkt 19 „Kierownik Internatu oraz wychowawcy, w szczególnych przypadkach, zastrzegają sobie prawo do wykonywania czynności kontrolnych w każdym pokoju, w związku z podejrzeniem łamania regulaminu (…)".
- konieczności zwiększenia dyscypliny w Internacie i egzekwowania od uczniów systematycznego uczęszczania do szkoły. Wychowawcy przeprowadzali rozmowy z rodzicami uczniów, Kierownik Internatu poleciła wychowawcom aby zwiększyli nadzór nad uczniami[13].

(dowód: akta kontroli str. 24-28,171, 175, 179-185, 232, 248-249, 253-255)

---

[12] W pierwotnych planach finansowych Internatu na lata 2012, 2013, 2014 i 2015 (sporządzonych w dniach 25 sierpnia 2011 r., 31 sierpnia 2012 r., 23 sierpnia 2013 r. i 22 sierpnia 2014 r.) w dziale 854, rozdziale 85410 § 4270 przewidziano na zakup usług remontowych odpowiednio: 5,0 tys. zł, 245,0 tys. zł, 205,0 tys. zł i 210,0 tys. zł. W planach finansowych sporządzonych odpowiednio w dniach 16 stycznia 2012 r., 16 stycznia 2013 r., 20 stycznia 2014 r. i 30 stycznia 2015 r. ww. kwoty zostały zmniejszone (oprócz 2012 r.) odpowiednio do kwot: 5,0 tys. zł, 3,0 tys. zł, 20,0 tys. zł i 20,0 tys. zł.

[13] W Zespole Szkół obowiązywały w okresie objętym kontrolą „Procedury postępowania w sytuacjach nierealizowania przez ucznia obowiązku szkolnego lub nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub wykazywania przez ucznia nieodpowiedniego zachowania".

2.2. Dokumentacja każdego wychowanka Internatu gromadzona była w latach 2012-2015 w odrębnych zbiorach przez wychowawców poszczególnych grup, sprawujących bezpośrednią opiekę nad uczniem.

Dokumentacja ta obejmowała: podanie o przyjęcie do Internatu, Regulamin Internatu podpisany przez rodziców/opiekunów oraz wychowanka, zgodę na wyjścia i przebywanie poza terenem Internatu lub wyjazd samochodem, zgodę na badanie alkomatem i narkotestem w uzasadnionych okolicznościach, wywiad z rodzicami i uczniem dotyczący stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, ekonomicznej wychowanka, arkusz obserwacji wychowanka. Dla każdego wychowanka Internatu prowadzony był arkusz ocen i frekwencji.

Ponadto wszyscy wychowawcy Internatu prowadzili w okresie objętym kontrolą dzienniki zajęć wychowawczych, zawierające m. in.: rozkład zajęć (porządek dnia), plan pracy na rok szkolny, arkusze kontaktów z rodzinami wychowanków, wyniki nauczania (oceny semestralne), tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu. W zeszytach informacyjnych zapisywane były godziny wyjścia i powrotu wychowanków do Internatu oraz wszystkie istotne zdarzenia dotyczące wychowanków, obejmujące całą dobę.

W Internacie prowadzona była w okresie objętym kontrolą „Kartoteka wychowanków" (najwcześniejsze wpisy z 2011 r.) zawierająca indywidualne karty uczniów korzystających z Internatu. Dokumenty dotyczące każdego z wychowanków przechowywane były w oddzielnie, a znajdowały się tam: informacje o dacie przyjęcia do Internatu, o wychowawcy sprawującym opiekę nad wychowankiem, zaświadczenia lekarskie o braku przeciwskazań do zamieszkania w Internacie (z ewentualnymi dodatkowymi wskazaniami), telefony kontaktowe do rodzin wychowanków, adnotacje o istotnych zdarzeniach dotyczących wychowanków, w większości związanych z łamaniem zasad zawartych w Regulaminie Internatu, korespondencja z rodzicami (w tym np. zawiadomienia o: zastosowaniu kary usunięcia na okres 1 miesiąca z Internatu za spożywanie alkoholu, udzieleniu przez Kierownik Internatu nagany za niewłaściwe zachowanie), prośby do Kierownik Internatu o zawieszenie kary usunięcia na okres 1 miesiąca z Internatu, pochwały za pomoc w pracach w Internacie oraz za aktywny udział w wydarzeniach kulturalnych Internatu.

Prowadzono również w jednym zbiorze pn. „Notatki służbowe, uwagi, upomnienia" dokumentację dotyczącą innych problemów wychowawczych (m.in. przemocy wśród wychowanków, palenia papierosów, spożywania alkoholu).

(dowód: akta kontroli str. 186-192)

2.3. W Statucie ZSAiO określono formy współpracy z rodzicami (prawnymi opiekunami) wychowanków. W rozdziale V „Zadania nauczycieli i innych pracowników szkoły" w § 1 pkt 1 zapisano: „Wszyscy pracownicy szkoły wraz z rodzicami uczestniczą w pracy wychowawczej. Wychowanie w klasie koordynują wychowawcy klas". W § 3 pkt 3 lit. j, k, l i n Statutu podano, iż do podstawowych obowiązków wychowawcy klasy należy: utrzymywanie kontaktu z rodzicami uczniów, organizowanie trzech obowiązkowych spotkań z rodzicami, których ilość może wzrosnąć w zależności od potrzeb, udzielanie rodzicom informacji o zachowaniu i postępach w nauce oraz włączanie rodziców w sprawy życia klasy i szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 202, 205)

Współpraca z rodzicami jest także uregulowana „Procedurami postępowania w sytuacjach nieprzestrzegania Regulaminu Internatu oraz na wypadek zaistnienia sytuacji zagrożenia".

(dowód: akta kontroli str. 29-31, 193-194)

Zapisy określające zasady współpracy z rodzicami uczniów, w tym z wychowankami Internatu, zawierały także „Szkolne procedury postępowania w sytuacjach trudnych" (zatwierdzone na Radzie Pedagogicznej w dniu 31 stycznia 2013 r.) oraz „Procedury postępowania w sytuacjach nierealizowania przez ucznia obowiązku szkolnego lub nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub wykazywania przez ucznia nieodpowiedniego zachowania".

(dowód: akta kontroli str. 33-44)

W dziennikach zajęć wychowawczych prowadzonych w latach szkolnych 2012/2013 – 2014/2015 przez wszystkich wychowawców Internatu zawarte były informacje o kontaktach z rodzinami wychowanków.

Na podstawie wyników badania próby zbiorczej dokumentacji 10 uczniów i zapisów ich dotyczących w dziennikach zajęć wychowawczych prowadzonych w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 stwierdzono, że w Internacie prawidłowo dokumentowano i realizowano współpracę z rodzinami wychowanków. Dokumentację potwierdzającą kontakty z rodziną wychowanka prowadzono: w formie listownej (pochwały, nagany, opinie, wezwań rodziców do Internatu w uzasadnionych przypadkach), w dziennikach zajęć wychowawczych (gdzie zapisywane były kontakty bezpośrednie i telefoniczne), dziennikach zajęć pedagoga szkolnego, dziennikach zajęć psychologa szkolnego, w zeszytach informacyjnych oraz w kartach indywidualnych uczniów. Współpraca z rodzicami prowadzona była poprzez kontakt osobisty, telefoniczny i pisemny. Zapisy w dziennikach zajęć wychowawczych potwierdziły systematyczność współpracy prowadzonej z rodzicami w okresie pobytu wychowanków w Internacie. Z rodzicami wychowanków kontaktowano się głównie w sprawach problemów wychowawczych, takich jak: przemoc fizyczna, palenie papierosów, spożywanie alkoholu i nieregularne uczęszczanie na zajęcia w szkole, jak również w przypadkach kłopotów natury psychologicznej.

(dowód: akta kontroli str. 193-194, 257)

2.4. Statut Zespołu Szkół określał zasady funkcjonowania szkół, do których uczęszczali wychowankowie Internatu (wyłącznie uczniowie ZSAiO).

W Regulaminie Internatu w rozdziale XI „Zadania wychowawcy Internatu" postanowiono w pkt 14: „Wychowawca Internatu zobowiązany jest utrzymywać stały kontakt z nauczycielami przedmiotów, wychowawcami klas, współpracować systematycznie z rodzicami wychowanków".

(dowód: akta kontroli str. 215, 231)

Na podstawie wyników badania próby dokumentacji zbiorczej 10 uczniów oraz zapisów w dziennikach zajęć wychowawczych prowadzonych w latach szkolnych 2012/2013 – 2014/2015 ustalono, że w Internacie prawidłowo realizowano i dokumentowano współpracę ze szkołami, do których uczęszczali wychowankowie. W dziennikach zajęć odnotowywano oceny za kolejne semestry, oceny śródroczne i końcowe, w arkuszach ocen i frekwencji wychowanków odnotowywano wyniki nauczania i frekwencję wychowanka w kolejnych miesiącach.

W przypadku stwierdzenia ocen niedostatecznych i nieusprawiedliwionych nieobecności podejmowano następujące działania: kontaktowano się z rodzicami

wychowanka, wychowawcą klasy w szkole, przeprowadzano z uczniem rozmowy w obecności Dyrektora Zespołu Szkół, kierowano do pedagoga szkolnego. Działania te dokumentowano w dziennikach zajęć wychowawczych, w rubryce „kontakty ze szkołą", w „Kartotece wychowanków" oraz w dzienniku zajęć prowadzonym przez pedagoga szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 193-194)

W Internacie zapewniono wychowankom możliwość nauki własnej, w godzinach uzgodnionych z wychowawcą, w świetlicy, bibliotece oraz w niezamieszkałych pokojach, za zgodą wychowawcy, który wydaje uczniowi w tym celu klucz do pokoju i odbiera go po zakończeniu nauki. W Internacie organizowano zajęcia dla wychowanków w ramach pomocy w nauce. Uczniom pomagali wychowawcy Internatu: dwóch w języku polski, jeden w przedmiotach zawodowych i jeden wychowawca – w matematyce, fizyce i chemii. Ponadto w Internacie funkcjonowała w latach 2012-2015 samopomoc koleżeńska. Informacja o tej pomocy widniała na tablicy ogłoszeń.

(dowód: akta kontroli str. 25, 27-28, 192, 216, 433)

2.5. W Zespole Szkół była zatrudniona w okresie objętym kontrolą pielęgniarka. W okresie od 1 stycznia 2012 r. do 28 kwietnia 2014 r. pielęgniarka przyjmowała uczniów w Zespole Szkół w szkolnym gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej[14].

(dowód: akta kontroli str. 54-56, 62-64, 77-80, 83-86, 94-96)

Zakres udzielanej przez pielęgniarkę pomocy uczniom został określony w obowiązujących w okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół „Procedurach postępowania z uczniem zgłaszającym się ze złym samopoczuciem lub po urazie do gabinetu medycznego pielęgniarki szkolnej". Zgodnie z nimi pielęgniarka przeprowadzała z uczniem wywiad oraz wstępne badanie (pomiar ciśnienia i temperatury) i stawiała wstępną diagnozę. Pielęgniarka szkolna udzielała następnie pomocy przedlekarskiej i w przypadku utrzymującego się złego samopoczucia informowała telefonicznie rodziców lub opiekunów o dolegliwościach ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 116)

Na podstawie analizy zapisów w „Zeszycie porad ambulatoryjnych" dotyczących pomocy udzielonej 31 wychowankom Internatu ustalono, że pielęgniarka zmieniała opatrunki po urazach nóg, rąk i dłoni, powiadamiała telefonicznie rodziców o zaistniałych urazach, zgłaszała złe samopoczucie psychiczne uczennicy rodzicom i pedagogowi szkolnemu, podawała leki[15], mierzyła temperaturę i ciśnienie, dezynfekowała i opatrywała zranienia, zwalniała z lekcji (do Internatu) o czym zawiadamiała telefonicznie wychowawców klas, udzielała porad.

(dowód: akta kontroli str. 117-131)

W Internacie znajdowała się izolatka z własnym węzłem sanitarnym. W okresie objętym kontrolą izolatka nie była wykorzystywana.

(dowód: akta kontroli str. 10, 433)

Wychowawcy Internatu zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Zajęcia edukacyjne dla młodzieży (w tym wychowanków Internatu)

---

[14] W następujących godzinach: poniedziałek 7.00 – 11.00, wtorek 11.30 – 15.30, środa 7.00 – 11.00, czwartek 11.30 - 15.30, piątek 7.00 – 11.00. W okresie od 1 marca 2014 r. do nadal[14] w godzinach: poniedziałek 7.00 – 10.30, wtorek 11.30 – 15.30, środa 7.00 – 10.30, czwartek 11.30 – 15.30 oraz piątek 7.00 – 10.30.

[15] No – spa, codipar, panadol, apap, krople miętowe.

w zakresie udzielania pierwszej pomocy prowadziły w okresie objętym kontrolą szkoły wchodzące w skład Zespołu Szkół – w ramach zajęć „Edukacja dla bezpieczeństwa”.

(dowód: akta kontroli str. 132-167)

W Internacie opracowano procedury postępowania w zakresie opieki nad chorymi wychowankami, udzielania im pomocy przedmedycznej i postępowania z wychowankami w przypadkach nagłych wymagających pomocy pielęgniarki lub lekarza. Zostały one określone w „Postępowaniu w sytuacjach zagrażających zdrowiu wychowanków”.

(dowód: akta kontroli str. 29)

W okresie objętym kontrolą zgłoszono do pogotowia ratunkowego pięć próśb o interwencje do nagłych zdarzeń i zachorowań wychowanków Internatu w wieku od 16 do 18 lat. Interwencje pogotowia ratunkowego miały miejsce w porze dziennej, w tym 3 w godzinach wieczornych.

(dowód: akta kontroli str. 20-23b, 168-169)

Zbadano szczegółowo 2 przypadki udzielenia pomocy w związku z nagłymi zdarzeniami i zachorowaniami:

– 4 marca 2013 r. wychowanka Internatu ok. godz. 21.00 rozcięła sobie nadgarstek. Wychowawczyni poinformowała rodziców i wezwała pogotowie, a następnie towarzyszyła uczennicy w drodze do szpitala. Młodzież w Internacie pozostała pod opieką drugiego wychowawcy. Po opatrzeniu i zszyciu rany w szpitalu wychowawczyni wróciła z uczennicą do Internatu. O zdarzeniu został powiadomiony Kierownik Internatu i Dyrektor Zespołu Szkół.
– 3 kwietnia 2014 r. wychowanek Internatu „wpadł” na szybę i rozciął sobie dłoń i nadgarstek. O zdarzeniu zostali poinformowani rodzice ucznia, Kierownik Internatu i Dyrektor Zespołu Szkół. Uczeń pojechał do szpitala z Kierownik Internatu.

W obu ww. przypadkach postępowano zgodnie z obowiązującymi w Internacie procedurami „Postępowanie w sytuacjach zagrażających zdrowiu wychowanków”.

(dowód: akta kontroli str. 21, 23, 31, 231)

2.6. Z zapisów Regulaminu Internatu wynika, że o przyjęcie do Internatu może ubiegać się każdy uczeń (pkt IV ppkt 1). Wychowanek ma prawo do opieki zdrowotnej w Internacie (pkt V ppkt 4). Zadaniem wychowawcy Internatu jest m.in. troszczyć się o zdrowie wychowanków (pkt XI ppkt 13).

(dowód: akta kontroli str. 213, 215)

Do Internatu w okresie objętym kontrolą mogli być przyjmowani uczniowie wymagający stałego podawania leków, o czym świadczy ustalenie w placówce „Procedur postępowania dotyczących podawania leków młodzieży mieszkającej w Internacie”. Zgodnie z pkt 3 ww. procedur do podawania wychowankom leków upoważniony jest każdy wychowawca podczas pełnienia dyżuru w Internacie. Przypadki podawania leków wychowankom podczas pełnienia dyżuru były odnotowywane przez wychowawców.

(dowód: akta kontroli str. 32, 245)

Informacje o stanie zdrowia wychowanków Internatu znajdowały się w następujących dokumentach:

– „Kartotece wychowanków” zawierającej indywidualne karty wychowanków; w których znajdowały się m.in. zaświadczenia lekarskie,
– wywiadach z rodzicami i uczniem dotyczących stanu zdrowia,

– arkuszach obserwacji wychowanka,
– kartach zdrowia ucznia (prowadzonych w gabinecie pielęgniarki szkolnej).

Wychowawcy w Internacie egzekwowali od rodziców wychowanków informacje lub oświadczenia dotyczące chorób i wynikających stąd ograniczeń w funkcjonowaniu lub innych spraw związanych ze zdrowiem, które mogły mieć znaczenie w sprawowaniu opieki, po przyjęciu do placówki.

W Internacie nie były ustalone procedury postępowania z wychowankami przewlekle chorymi. W okresie objętym kontrolą w Internacie nie mieszkali uczniowie przewlekle chorzy lub wymagający stałego podawania leków. W przeprowadzonych wywiadach z rodzicami/opiekunami uczniów, nikt nie podał informacji o chorobach przewlekłych występujących u dziecka lub o konieczności stałego podawania leków.

W okresie objętym kontrolą w Internacie mieszkało dwóch wychowanków cierpiących na uczulenia[16]. W okresie ich zamieszkiwania w Internacie nie odnotowano zdarzeń związanych z ich alergiami.

(dowód: akta kontroli str. 245)

Zgodnie z pkt VI ppkt 3 Regulaminu Internatu program żywienia zbiorowego w Internacie nie uwzględnia diet indywidualnych wychowanka. W okresie objętym kontrolą w Internacie nie mieszkali wychowankowie, którzy wymagaliby podawania posiłków wg indywidualnej diety, np. bezglutenowej.

(dowód: akta kontroli str. 213, 245)

W Internacie znajdował się zbiór publikacji dotyczących postępowania z uczniami przewlekle chorymi pt. „One są wśród nas": pięć publikacji było w wersji książkowej, a pozostałe w wersji elektronicznej. Wychowawcy mieli możliwość zapoznania się z problemami dzieci przewlekle chorych. W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono dla wychowawców Internatu szkolenia z zakresu postępowania z dziećmi przewlekle chorymi.

(dowód: akta kontroli str. 271, 302)

2.7. Zgodnie z § 7 pkt 1, 4 i 5 Statutu Zespołu Szkół:

– uczniowie uczący się w szkole mogą korzystać z Internatu,
– w porze nocnej w Internacie pełnione są dyżury przez wychowawców,
– szczegółową organizację Internatu określa Regulamin Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 213, 245)

Warunki pobytu w Internacie (zapewniające wychowankom bezpieczeństwo i zaspokojenie ich potrzeb, w tym ochronę przed przemocą, uzależnieniami i innymi przejawami patologii społecznej) określone zostały w Regulaminie Internatu oraz „Procedurach postępowania dotyczących działań zapewniających bezpieczeństwo młodzieży mieszkającej w Internacie ZSAiO"[17].

(dowód: akta kontroli str. 29-31b, 212-215)

System wyjść wychowanków Internatu poza teren placówki oraz wejść do Internatu osób z zewnątrz został określony w Procedurach postępowania, w których postanowiono m.in.:

– „Ustalenia z rodzicami" – pisemne dokumenty poświadczające zgody rodziców na zwolnienia muszą być dołączone do dokumentacji grupy;

[16] W jednym przypadku – uczulenie na kurz i babkę lancetowatą, w drugim – reakcje alergiczne na ukąszenia owadów.
[17] Zwanych dalej „Procedurami postępowania".

- „Zwolnienia w ciągu dnia" – wychowanek – mieszkaniec Internatu ma prawo do wyjścia poza teren Internatu w celu załatwienia spraw osobistych w czasie wolnym, tj. od zakończenia lekcji do godz. 16.00, po wcześniejszym ustaleniu wyjścia z wychowawcą. W czasie nauki własnej (16.00 – 18.30) wychowanek może uzyskać zwolnienie tylko w uzasadnionych przypadkach. W przypadku zwolnienia wychowanek musi: zgłosić chęć wyjścia wychowawcy dyżurnemu, uzyskać zgodę wychowawcy dyżurnego – wychowawca wpisuje wyjście do zeszytu zwolnień i wyjazdów (jeżeli wyjście będzie trwało krócej niż 1 godzinę wpis nie jest koniecznie wymagany), zgłosić swój powrót wychowawcy dyżurnemu. Wychowanek ma obowiązek punktualnego powrotu. O każdym nieusprawiedliwionym spóźnieniu czy wyjściu bez zgody wychowawcy zostaną poinformowani rodzice na najbliższym spotkaniu z wychowawcą grupy lub natychmiast telefonicznie jeżeli dotyczy to późnych godzin lub powtarza się;
- „Zwolnienia do domu rodzinnego lub rodziny w ciągu tygodnia" – jeżeli zachodzi uzasadniona potrzeba wyjazdu wychowanka do domu rodzinnego lub rodziny w ciągu tygodnia (choroba, konieczność załatwienia ważnych spraw w miejscu zamieszkania itp.) wychowanek jest zabierany przez rodzica lub może uzyskać zgodę na samodzielny wyjazd. W ww. przypadku wychowanek musi: umotywować konieczność wyjazdu i uzyskać zgodę po uprzednim kontakcie telefonicznym wychowawcy dyżurnego z rodzicami oraz dokonać wpisu na listę wyjazdową, po przyjeździe wychowanka do domu rodzice/prawni opiekunowie (lub dorosły uczeń osobiście) potwierdzają telefonicznie jego powrót do domu. W razie braku potwierdzenia wychowawca pełniący dyżur potwierdza telefonicznie powrót wychowanka.
- „Zwolnienia wychowanków na czas uczestniczenia w zajęciach dodatkowych organizowanych poza Internatem" – wychowanek może uzyskać zgodę na zwolnienie z Internatu na czas uczestniczenia w zajęciach dodatkowych prowadzonych przez inne instytucje niż szkoła macierzysta wychowanka czy Internat – na pisemną prośbę rodziców.
- „Zwolnienia wychowanków na imprezy organizowane przez szkoły (studniówki, „połowinki", spotkania klasowe)" - wychowanek może uzyskać zgodę na zwolnienie z Internatu na czas uczestnictwa w ww. imprezie okazjonalnej na pisemną prośbę rodziców.
- Odwiedziny gości u młodzieży są możliwe: od poniedziałku do czwartku w czasie wolnym, w godz. 14.00 – 16.00 i 18.30 – 21.00, po uprzednim zostawieniu dowodu tożsamości gościa i odnotowaniu jego danych, a następnie osobistym odbiorze dowodu tożsamości przez osobę odwiedzającą, w czasie nauki własnej (16.00 – 18.30) tylko w wyjątkowych sytuacjach, po uzyskaniu zgody wychowawcy dyżurnego, gości będących wychowankami Internatu (z innych grup wychowawczych) do 21.30 (przez cały tydzień).
- Jeżeli mieszkaniec Internatu z nieznanych wychowawcy powodów nie wróci do Internatu – wychowawca o zaistniałym fakcie informuje rodziców, Kierownika Internatu i odnotowuje ten fakt w zeszycie raportów.

(dowód: akta kontroli str. 29-30)

W Internacie były systematycznie prowadzone w latach 2012-2015 zeszyty wejść/wyjść/wyjazdów wychowanków poza teren placówki.

(dowód: akta kontroli str. 186)

Zgodnie z Regulaminem Internatu wychowanek może być ukarany usunięciem czasowym lub trwałym z Internatu za nieprzestrzeganie obowiązków, czyny

chuligańskie, kradzież, przemoc (psychiczną i fizyczną), niszczenie mienia, rażące naruszenie norm moralnych oraz nagminne łamanie Regulaminu Internatu[18].

(dowód: akta kontroli str. 214)

W okresie objętym kontrolą dwunastu wychowanków (w tym jeden dwukrotnie) zostało czasowo (w większości na okres jednego miesiąca) skreślonych z listy mieszkańców Internatu, a dwoje usunięto na stałe. Przyczyny czasowych usunięć to: stosowanie przemocy fizycznej wobec kolegów (trzech uczniów), spożywanie alkoholu na terenie Internatu (dwóch uczniów,) przebywanie w Internacie pod wpływem alkoholu (sześciu uczniów), przebywanie w Internacie pod wpływem środków psychoaktywnych (jeden uczeń), notoryczny bałagan w pokoju, brak szacunku do wychowawcy grupy, używanie wulgarnych słów, lekceważenie poleceń wychowawcy (jeden uczeń). Przyczyny skreślenia wychowanków na stałe z listy mieszkańców Internatu to: zastosowanie przemocy wobec koleżanki i spożywanie alkoholu na terenie Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 11-15, 18-19, 27-28, 261, 265-266)

W Procedurach postępowania zawarto szczegółowe wytyczne określające sposób postępowania w sytuacjach nieprzestrzegania Regulaminu Internatu oraz na wypadek zaistnienia sytuacji zagrożenia, tym:

- procedurę powiadamiania rodziców lub prawnych opiekunów wychowanków o trudnych sytuacjach wychowawczych,
- postępowanie w sytuacji stwierdzenia dewastacji mienia Internatu i cudzej własności,
- postępowanie w przypadku stwierdzenia palenia tytoniu przez wychowanka,
- postępowanie w przypadku znalezienia substancji przypominającej wyglądem narkotyki,
- postepowanie w sytuacji podejrzenia, że wychowanek znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających,
- postępowanie w przypadku podejrzenia wychowanka o posiadanie lub rozprowadzanie substancji przypominających narkotyki lub alkohol,
- postępowanie wobec wychowanka – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa,
- postępowanie w sytuacji, gdy w Internacie znajduje się ofiara przestępstwa,
- postępowanie w sytuacji zatrzymania wychowanka przez policję poza terenem Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 31-31b)

W okresie objętym kontrolą miały miejsce w Internacie trzy zgłoszenia na Policję związane z wychowankami, w wyniku których nastąpiły interwencje Policji:

- 9 września 2013 r.: o godzinie 19.30., przyczyną zajścia była bójka dwóch chłopców (16 i 17 lat), jeden z nich uderzył kolegę w twarz, konieczna była interwencja lekarska (wezwano pogotowie ratunkowe). Komenda Powiatowa Policji w Żywcu[19] z powyższych czynności sporządziła materiały, które zostały przesłane do Sądu Rejonowego w Żywcu;
- 21 listopada 2013 r.: o godzinie 8.40 wychowanek (17 lat) był pod wpływem alkoholu. Wezwano policję, która dokonała pomiaru alkoholu w wydychanym powietrzu. Wynik pomiaru okazał się pozytywny. KPP w Żywcu z powyższych

[18] Za powyższe przewinienia przewidziana jest gradacja kar: nagana ustna Kierownika Internatu lub Dyrektora Zespołu Szkół, nagana pisemna Kierownika Internatu lub Dyrektora Zespołu Szkół, usunięcie czasowe z Internatu, usunięcie trwałe z Internatu. W szczególnych przypadkach uczeń zostaje usunięty z Internatu z pominięciem stopniowania kar.
[19] Zwana dalej „KPP w Żywcu".

czynności sporządziła materiały, które zostały przesłane do Sądu Rejonowego w Żywcu. Uczeń został usunięty na stałe z Internatu;

– 29 kwietnia 2015 r.: o godzinie 18.30 dwóch wychowanków (w wieku 18 lat), znajdowało się przypuszczalnie pod wpływem środków odurzających lub alkoholu. Wezwana policja przeprowadziła kontrolę osobistą, kontrolę pokoi i poddała uczniów badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu z wynikami 0,00 mg/l. Nie stwierdzono znamion przestępstwa lub wykroczenia.

(dowód: akta kontroli str. 11, 21, 242, 267-270)

Zbadano szczegółowo 2 przypadki naruszenia Regulaminu Internatu w okresie objętym kontrolą:

1) trzech wychowanków stosowało przemoc fizyczną wobec ucznia klasy pierwszej (zjawisko fali w Internacie). Uczniowie ci zostali czasowo usunięci z Internatu. Dyrektor Zespołu Szkół, Wicedyrektor Zespołu Szkół oraz Kierownik Internatu przeprowadzili rozmowy profilaktyczno–ostrzegawcze z uczniami. Rozmawiano również z rodzicami uczniów, którzy zostali wezwani do Internatu;
2) jedna z wychowanek w związku z notorycznym nieporządkiem w pokoju, brakiem szacunku do wychowawcy grupy, używaniem wulgarnych słów i lekceważeniem poleceń wychowawcy została skreślona na okres jednego miesiąca z listy mieszkańców Internatu, przeprowadzono rozmowę profilaktyczno–ostrzegawczą, zawiadomiono rodziców i przeprowadzono z nimi rozmowę.

Działania podjęte przez wychowawców i kierownictwo Internatu w związku z ww. zdarzeniami były zgodne z obowiązującymi w Internacie Procedurami postępowania oraz postanowieniami Regulaminu Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 13-14, 19, 31, 214, 265)

W okresie objętym kontrolą odnotowano w dokumentacji prowadzonej w Internacie[20] trzy przypadki zniszczenia sprzętu i wyposażenia przez wychowanków. Koszty naprawy ponosili wychowankowie (rodzice), zgodnie z zapisem pkt VI ppkt 8 Regulaminu Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 213, 242)

Na terenie Internatu działał Internet stacjonarny. Ogólnodostępny sprzęt komputerowy znajdował się w bibliotece Internatu. Komputery i serwery w szkole i Internacie były chronione legalnym programem antywirusowym Arca-Vir posiadającym moduł kontroli rodzicielskiej, którego celem jest nadzór nad dostępem młodzieży do treści niepożądanych w Internecie. Internat nie umożliwiał dostępu wychowankom do sieci WI-FI.

(dowód: akta kontroli str. 243, 271-272)

W Zespole Szkół opracowano Program wychowawczy ZSAiO[21] oraz Program profilaktyki ZSAiO. Wymienione Programy podlegały ewaluacji i analizie na posiedzeniach Rady Pedagogicznej. Pogram wychowawczy przewidywał następujące metody i narzędzia prowadzenia analizy i ewaluacji realizacji prowadzonej działalności opiekuńczo-wychowawczej: obserwacja i ocena zachowań, wywiad, ankiety dla uczniów i rodziców, rozmowy z uczniami i rodzicami oraz analiza dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 273-300)

[20] Skoroszyt „Notatki służbowe, uwagi, upomnienia".
[21] Zwany dalej „Programem wychowawczym".

2.8. Dyżur nocny w Internacie trwał od godziny 22.30 do 6.30. Opiekę w nocy sprawowała jedna osoba. Osoby sprawujące opiekę nad wychowankami Internatu w porze nocnej były zatrudnione na stanowiskach wychowawców Internatu. W roku szkolnym 2012/2013 sprawowano opiekę nocną średnio nad 55 uczniami, w roku szkolnym 2013/2014 średnio nad 51 uczniami a w roku szkolnym 2014/2015 średnio nad 57 uczniami.

(dowód: akta kontroli str. 305, 309-313)

W okresie objętym kontrolą wystąpił[22] w Internacie jeden przypadek naruszenia przepisów porządkowych i Regulaminu Internatu w porze nocnej: sześciu wychowanków wyniosło na korytarz materace i udawało, że śpią. O zdarzeniu zostali powiadomieni rodzice wychowanków, przeprowadzono z nimi rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą, uczniowie otrzymali również naganę Kierownik Internatu. Działania podejmowane przez wychowawcę i Kierownik Internatu były zgodne z obowiązującymi w Internacie Procedurami postępowania i Regulaminem Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 31, 213-215, 266)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że w Internacie nie występowały w okresie objętym kontrolą problemy związane z zapewnieniem opieki wychowankom w porze nocnej.

(dowód: akta kontroli str. 303, 305)

2.9. W latach 2012-2015 w Internacie nie mieszkali uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

(dowód: akta kontroli str. 271, 305)

2.10. W kwestionariuszach związanych z przyjęciem do Internatu rodzice nie podawali godzin, w jakich dziecko wyjeżdża z placówki i wraca do placówki. W dokumentacji związanej z przyjęciem wychowanka do Internatu znajdowały się natomiast zgody rodziców na samodzielne powroty z Internatu na weekend do domu, zwolnienia z Internatu, wyjścia i przebywanie poza terenem Internatu lub na wyjazd samochodem.

(dowód: akta kontroli str. 187)

W Statucie Zespołu Szkół i w Regulaminie Internatu nie uregulowano zasad przebywania przez wychowanków w Internacie w weekendy (piątek wieczór, sobota, niedziela). Zasady te były corocznie ustalane na posiedzeniu Zespołu Wychowawców przed rozpoczęciem roku szkolnego. Z posiedzeń tych sporządzano protokoły.

W latach 2012-2015 w harmonogramach pracy wychowawców Internatu przewidziano opiekę nad wychowankami w piątek popołudniu, soboty i niedziele poprzez dyżury jednoosobowe. W Internacie młodzież miała możliwość przebywania przez 3 weekendy w miesiącu, były to tzw. weekendy nie wyjazdowe. W tych przypadkach opieka nad wychowankami sprawowana była 24 godz. na dobę (piątek, sobota, niedziela) przez wychowawców zmieniających się co 12 lub, co 16 godzin. W jeden weekend w miesiącu (tzw. wyjazdowy), młodzież wyjeżdżała do domu. W tym przypadku Internat zamykany był o godzinie 16-tej w piątek. Ponownie Internat otwierany był w niedzielę o godzinie 16. Pracę wychowawców regulowały miesięczne harmonogramy pracy weekendowej.

(dowód: akta kontroli str. 183, 305-306, 309-317)

[22] W kwietniu 2013 r.

W latach 2012–2015 nie były sprawowane dyżury wychowawców podczas nieobecności wychowanków w Internacie. W weekendy wyjazdowe Internat był zamknięty i nie ustalano na te dni dyżurów, ani też nie wykonywano innych prac. W okresie objętym kontrolą wychowankowie nie zgłaszali chęci pozostania w placówce podczas weekendów wyjazdowych. Jeśli rodzice nie mogli dojechać na czas do Internatu, wychowawca po kontakcie telefonicznym z nimi oczekiwał wraz z uczniem na ich przyjazd. Uczniowie nie byli zobowiązywani do opuszczania pokojów w celu zakwaterowania w nich innych osób w soboty i niedziele.

(dowód: akta kontroli str. 305-306, 314-318)

2.11. W Internacie działał Zespół Wychowawczy do spraw okresowej oceny sytuacji wychowanków. W okresie objętym kontrolą wychowankowie Internatu podzieleni byli na grupy wychowawcze, nad każdą z nich sprawował opiekę wychowawca.

(dowód: akta kontroli str. 24, 26, 183-185)

Zespół Wychowawczy w Internacie w latach 2012-2015 podejmował decyzje w sprawie przyjęć wychowanków do Internatu, w ważnych sprawach wychowawczych, wyrażał opinie na temat zachowania uczniów, omawiał ważne kwestie związane z funkcjonowaniem Internatu. Ważniejsze problemy poruszane podczas posiedzeń Zespołu Wychowawców zostały opisane w pkt 2.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 183-185, 306)

Wychowawcy w Internacie prowadzili w okresie objętym kontrolą dzienniki zajęć wychowawczych, które zawierały m.in.: rozkład zajęć (porządek dnia), obserwacje, wizytacje, plan pracy na dany rok szkolny, plan pracy na semestr, arkusze kontaktów z rodzicami wychowanków, wyniki nauczania (oceny semestralne), tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu.

(dowód: akta kontroli str. 186-187, 188-192)

W Internacie przestrzegano obowiązującego tygodniowego wymiaru zajęć opiekuńczych i wychowawczych z jedną grupą wychowawczą.

W ramach dokumentacji prowadzonej dla każdego wychowanka znajdowały się dokumenty potwierdzające pracę wychowawczą, tj. arkusz obserwacji wychowanka, wywiad z rodzicami i uczniem dotyczący stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej, ekonomicznej wychowanka oraz „Karty uczniów", zawierające dane ucznia, informacje o rodzicach i środowisku ucznia, informacje o rozwoju (umysłowym i stanie zdrowia) oraz ewentualnych przejawach niedostosowania oraz środkach zaradczych. Na podstawie próby obejmującej dokumentację dwóch uczniów stwierdzono, że praca wychowawcza prowadzona była z wychowankami systematycznie.

(dowód: akta kontroli str. 271)

W Internacie badano w okresie objętym kontrolą opinie wychowanków na temat występowania w placówce zjawiska przemocy oraz innych zjawisk patologicznych za pomocą anonimowych ankiet.

W ankiecie pt. „Najważniejsze zagrożenia społeczne dotykające młodzież" poruszano tematy następujących zagrożeń: palenie papierosów, spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, przemoc i agresja oraz dbanie o środowisko. Wzięło w niej udział 21 osób. Wśród ankietowanych badanie wykazało, że największym zagrożeniem w internacie jest palenie papierosów. W mniejszym

stopniu wskazano również na zjawisko występowania przemocy wśród uczniów, a także przypadki spożywania alkoholu i używania narkotyków.

Przeprowadzono również anonimową ankietę dotyczącą warunków bytowych. Uczniowie za najważniejsze uznali konieczność urozmaicenie wyżywienia i remontu łazienek. Ponadto ankietowani uznali, że internat można lubić za: miłe towarzystwo, miłą atmosferę, bliskość szkoły i stajni i weekendy.

W każdym roku szkolnym ankiety dotyczące poczucia bezpieczeństwa w szkole przeprowadza pedagog szkolny. W badaniach tych uczestniczy także młodzież Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 318-328)

2.12. Działania podejmowane w okresie objętym kontrolą w zakresie zapewnienia wychowankom Internatu uczestnictwa w sporcie i turystyce przedstawiały się następująco:

- młodzież uczestniczyła w zajęciach sportowych takich jak: tenis stołowy, ćwiczenia na siłowni, gry zespołowe na sali gimnastycznej i boisku szkolnym, aerobic, jazda konna[23],
- współuczestnictwo w organizacji Rajdu Szlakiem Józefa Piłsudskiego oraz w rajdach organizowanych przez PTTK Oddział Babiogórski w Żywcu[24]. W imprezach organizowanych przez Oddział Babiogórski PTTK w Żywcu wzięło udział w latach 2012-2015 dziewięciu wychowanków Internatu,
- wychowankowie Internatu będący uczniami Szkoły Mistrzostwa Sportowego należeli do Biathlonowego Ludowego Klubu Sportowego.

(dowód: akta kontroli str. 308, 329-334, 352-353)

Działania podejmowane w okresie objętym kontrolą w zakresie zapewnienia wychowankom Internatu uczestnictwa w kulturze: przedstawiały się następująco:

- w okresie objętym kontrolą organizowane były wyjazdy młodzieży na spektakle teatralne. Wychowankowie uczestniczyli w widowiskach teatralnych połączonych z warsztatami w Miejskim Centrum Kultury w Żywcu, w Miejskim Domu Kultury w Częstochowie oraz w Teatrze Małym w Tychach;
- w Internacie działała grupa teatralna „INTERNO”[25]. Scenariusze sztuk wystawianych przez INTERNO były projektami autorskimi młodzieży pracującej pod opieką wychowawcy Internatu. W miesięczniku nauczycieli i wychowawców katolickich „Wychowawca” ukazały się scenariusze sztuk teatralnych opracowane przez grupę INTERNO: „Audiencja u Stanisława Augusta Poniatowskiego”[26] oraz „Noc w muzeum”[27]. W roku szkolnym 2012/2013 grupa teatralna przedstawiła spektakl „Brzydkie orlątko”, wyróżniony na Wojewódzkim Konkursie Teatralnym, organizowanym przez Kuratorium Oświaty w Katowicach. W roku szkolnym 2013/2014 zespół teatralny wystawił spektakl „Łyso przez świat”. Występ miał miejsce na żywieckim rynku;
- Internat współpracuje z „Klubem Śrubka”[28] w Żywcu. W konkursach organizowanych przez Klub uczestniczyli wychowankowie Internatu – w roku szkolnym 2012/2013 jedna z wychowanek zdobyła pierwsze miejsce w konkursie recytatorskim, w roku szkolnym 2013/2014 wychowanka Internatu zdobyła

[23] Młodzież miała możliwość przygotowania się do zdobycia odznaki jeździeckiej lub uprawnień instruktora jazdy konnej.
[24] Zespół Szkół posiadał umowę o współpracy z Oddziałem Babiogórskim Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zawartą 28 lutego 2014 r., z której postanowień korzystają również uczniowie mieszkający w internacie.
[25] Informacje dostępne na stronach internetowej www.moszczanica.pl oraz na facebooku Internatu.
[26] „Wychowawca” nr 5 (232) z maja 2012 r.
[27] „Wychowawca” nr 11 (250) z listopada 2013 r.
[28] www.srubka.zywiec.org.pl

drugie miejsce w konkursie plastycznym, raz w tygodniu uczniowie biorą udział w warsztatach ekspresji kulturowej;

– w Internacie działa sekcja artystyczna, która przygotowuje dekoracje na uroczystości organizowane w Internacie. W ramach tych zajęć przygotowywane były ozdoby na kiermasz promujący Zespół Szkół. Na zajęciach sekcji artystycznej uczennice uczą się również podstawowych metod zdobienia, które wykorzystują do odnawiania starych mebli;
– sekcja kulturalna działająca w Internacie organizowała w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 uroczyste przyjęcie wychowanków klas pierwszych do grona mieszkańców Internatu, wieczorki andrzejkowe oraz spotkania wigilijne. Sekcja opracowała nową szatę graficzną strony internetowej Internatu oraz wykonała gazetki okolicznościowe informujące o ważnych świętach i uroczystościach.

(dowód: akta kontroli str. 24, 26, 189, 222-223, 225-226, 228-229, 307, 334-353, 359)

2.13. W okresie objętym kontrolą Kuratorium Oświaty w Katowicach Delegatura w Bielsku-Białej przeprowadziło w Zespole Szkół 4 kontrole, w tym 3 doraźne i jedną planową. Kontrole te nie obejmowały działalności Internatu:

(dowód: akta kontroli str. 335)

Na początku każdego roku szkolnego Dyrektor Zespołu Szkół w ramach nadzoru pedagogicznego spotykał się z Zespołem Wychowawców, spotkania dotyczyły spraw wychowawczych. W latach 2012-2015 Dyrektor Zespołu Szkół dokonał oceny dorobku zawodowego trzech wychowawców Internatu. Hospitacje kadry pedagogicznej w Internacie prowadził Kierownik Internatu. Wszystkie oceny były pozytywne.

(dowód: akta kontroli str. 335, 354-359)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny.

Opis stanu faktycznego

3.1. Na podstawie decyzji Zarządu Powiatu[29] Dyrektor sprawował trwały zarząd nad zabudowaną nieruchomością Zespołu Szkół, z przeznaczeniem na realizację zadań i celów oświatowych, w zakresie produkcji rolnej.

(dowód: akta kontroli str. 498 – 499, 564-570)

Budynek Internatu wybudowano w 1970 r. Ze sporządzonych w latach 2012 – 2015 protokołów wynika, że Internat podlegał okresowym kontrolom stanu technicznego, wymaganym przepisem art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane[30]. Podczas kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego nie zostały stwierdzone uszkodzenia i braki, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, mienia lub środowiska. Ostatni przegląd techniczny określony w art. 62 ust. 1 pkt 2 został przeprowadzony dla budynku Internatu 13 listopada 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 430, 503 – 511)

Zalecenia tych kontroli zostały wykonane w zakresie uzupełnienia odpadających tynków, naprawy orynnowania i stropodachu, malowania awaryjnej klatki schodowej, kuchni i łazienek na parterze. Nie wykonano zaleceń dotyczących remontu łazienek.

[29] Decyzjami Nr 10/Z/04 z 27 sierpnia 2004 r., Nr 2/Z/05 z 23 marca 2005 r. i Nr 5/Z/06 z 1 lutego 2006 r.
[30] j.t. Dz. U z 2013 r., poz. 1409 ze zm., zwanej dalej: *„Prawo budowlane”.*

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że: *„Nie zrealizowano zaleceń dotyczących remontu łazienek ze względu na brak środków finansowych”*. Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że: *„Planując wydatki na lata 2013, 2014 i 2015 w projektach planów finansowych uwzględniano kwoty potrzebne do wykonania zaleceń remontowych z kontroli technicznej. Natomiast ostateczny zakres prac remontowych dostosowany był corocznie do rzeczywiście przyznanych środków w budżecie”.*

Zgodnie z art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego dla budynku Internatu prowadzono książkę obiektu budowlanego, według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego[31].

(dowód: akta kontroli str. 512 – 517)

3.2. W latach 2012 – 2015 w Internacie przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych, w tym dwie kompleksowe Internatu oraz cztery kontrole stołówki, w zakresie stanu sanitarnego z dokonaniem oceny ryzyka zakładu żywienia zbiorowego. Kontrole te nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego. W latach 2012-2015 Internat podlegał kontrolom w zakresie ochrony przeciw pożarowej, z tego trzem kontrolom stałych urządzeń gaśniczych (hydranty wewnętrzne)[32] i czterem – podręcznego sprzętu gaśniczego[33]. Ponadto w Internacie przeprowadzano okresowe przeglądy przewodów kominowych (corocznie) i ich czyszczenie (cztery razy w roku); pomiary instalacji odgromowej (w marcu 2014 roku) oraz pomiary ochronne instalacji elektrycznych (marzec 2014 r.). Praktyczne sprawdzanie warunków ewakuacji odbywało się w Internacie w ramach próbnych ewakuacji budynków ZSAiO. Według Dyrektora nie przeprowadzano próbnej ewakuacji Internatu w porze nocnej.

(dowód: akta kontroli str. 518 – 548)

3.3. W wyniku oględzin ustalono m.in., że teren wokół Internatu spełniał warunki określone w § 7 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny oraz § 5 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów[34].

Oddany w użytku w 1970 r. budynek Internatu był w ogólnym stanie dobrym, wg oświadczenia Dyrektora Zespołu Szkół wymagał docieplenia. Spośród czterech wejść do budynku, główne (otwarte do godziny 21^{00}) posiadało domofon. Internat nie był wyposażony w system monitoringu wizyjnego, ochronę całości terenu i budynków powierzono w drodze umowy firmie SOLID oraz zatrudniano stróża w wymiarze czasu pracy 1 etat.

W ramach kontroli wejść i wyjść prowadzono rejestr dla wychowanków i osób niemieszkających w Internacie.

Internat posiadał 50 pokoi o łącznej powierzchni 962,5m^2, w tym: 36 pokoi o całkowitej powierzchni 693m^2 dla wychowanków Internatu oraz 14 pokoi o powierzchni 269,5m^2 dla innych osób. Każdy pokój miał wymiary 3,5m na 5,5m, co stanowiło powierzchnię pokoju wynoszącą 19,25m^2.

Faktyczna liczba łóżek ustalona na podstawie oględzin wyniosła 95, w tym: 23 pokoje wyposażone były w 3 łóżka, a 13 pokoi – w 2 łóżka. Na każde łóżko przypadała powierzchnia 7,3m^2 pokoju. W czasie przeprowadzania oględzin – również w pokojach trzyosobowych – zakwaterowanych było dwóch wychowanków,

[31] Dz. U. z 2003 r., Nr 120, poz. 1134.
[32] przeprowadzone przez Zakład Zabezpieczeń Przeciwpożarowych z Żywca.
[33] przeprowadzone przez Autoryzowany Zakład Konserwacji Gaśnic z Żywca.
[34] Dz. U. Nr 109, poz. 719, zwane dalej: „rozporządzeniem w sprawie ochrony ppoż”.

a w jednym pokoju – jedna osoba. Tak więc powierzchnia przypadająca na każdego wychowanka wynosiła w 9,63 m^2. W dniu oględzin z miejsc w Internacie korzystało 39 uczniów.

Każdy wychowanek miał w pokoju do dyspozycji: łóżko, krzesło i szafę. Do wspólnego użytku mieszkańców pokoju były: stół i biblioteczka. Ponadto wychowankowie mogli wyposażać pokoje we własne sprzęty, takie jak np.: szafka nocna, półki, kuchenka mikrofalowa.

Na każdej kondygnacji Internatu (parter i 3 piętra) znajdował się pokój wychowawcy oraz dodatkowy na parterze w holu głównym. Na parterze był także pokój Kierownika Internatu.

Do nauki własnej wychowanków służyła świetlica na pierwszym piętrze budynku, wyposażona w stoliki, krzesła, tablicę, telewizor i pianino. Ponadto wg wyjaśnień Kierownika Internatu, uczniom potrzebującym do nauki odosobnienia, udostępniano wolne pokoje Internatu.

Łazienki usytułowane były w korytarzach na każdej kondygnacji Internatu i składały się z trzech pomieszczeń każda: ubikacji z czterema kabinami, umywalni z dziesięcioma umywalkami i pomieszczenia z dwoma prysznicami. Dodatkowo na parterze, w holu głównym znajdowały się 2 pomieszczenia sanitarno-higieniczne z toaletą i umywalką każde. W trakcie oględzin łazienki były utrzymane w czystości i sprawności technicznej Według oświadczenia Dyrektora planowany jest remont łazienek w miarę uzyskania środków finansowych.

W budynku Internatu były także: kuchnia, stołówka, biblioteka, siłownia, kuchenka oraz 3 pomieszczenia dydaktyczne, służące uczniom szkół hotelarskiej i gastronomicznej. W parku otaczającym Internat była drewniana wiata z miejscem na ognisko i grilla. Ponadto – wg oświadczenia Dyrektora – wychowankowie Internatu mogli korzystać ze wszystkich obiektów sportowych ZSAiO, w tym: dwóch sal gimnastycznych, sali pingpongowej, boiska wielofunkcyjnego, parkuru dla sportów konnych. W miejscach tych (poza wiatą) umieszczone były tablice informacyjne, określające zasady bezpieczeństwa użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego (instrukcje). Z miejsc tym można było korzystać za zgodą osób upoważnionych przez Dyrektora.

W dniu przeprowadzania oględzin w Internacie nie mieszkały osoby inne niż wychowankowie. Na końcu korytarzy każdej kondygnacji mieściło się łącznie 14 pokoi z 37 miejscami dla takich osób. Pomieszczenia te były na każdym piętrze i parterze oddzielone ścianką z drzwiami zamykanymi na klucz, od części korytarzy z pokojami dla wychowanków Internatu. Wydzielone części korytarzy posiadały także odrębną klatkę schodową i wyjście na zewnątrz.

(dowód: akta kontroli str. 429 – 449)

3.4. Wykonując obowiązki określone w § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w latach 2012-2014 Dyrektor ZSAiO dokonywał kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z budynku Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 549 – 560)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku wszystkich pięciu wypadków wychowanków Internatu[35], które zdarzyły się na terenie Zespołu Szkół[36] nie powiadamiano organu prowadzącego (Powiat w Żywcu) o zaistnieniu tych zdarzeń. Nie został więc spełniony obowiązek wymagany § 41 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach[37], tj. niezwłocznego zawiadamiania organu prowadzącego szkołę lub placówkę o każdym wypadku.

   Dyrektor wyjaśnił, że wypadki czterech wychowanków zostały jedynie odnotowane w zeszycie wychowawcy. Zdarzenia te nie zostały zgłoszone do Starostwa, ponieważ były niegroźne i poszkodowani nie składali wniosku o odszkodowanie. Z wypadku jednego ucznia został spisany protokół. Do dnia 29 maja 2015 r. wypadek ten nie był zgłoszony do Starostwa.

   NIK zwraca uwagę, że ocena wypadku jako niegroźnego nie zwalnia z wykonania ww. obowiązku, gdyż przepisy rozporządzenia nie uzależniają obowiązku jego zgłoszenia od oceny zagrożenia dla stanu zdrowia wychowanka lecz nakazują zgłoszenie każdego takiego zdarzenia.

   (dowód: akta kontroli str. 20-23, 169, 235-237)

2. Do bazy SIO[38] nie wprowadzono danych o trzech wypadkach wychowanków Internatu w latach szkolnych objętych kontrolą. Na dzień:

   – 30 września 2013 r. dwóch wypadków, które wydarzyły się 2 października 2012 r. i 4 marca 2013 r.,
   – 30 września 2014 r. jednego wypadku, który miał miejsce 30 października 2013 r.,

   Według stanu na 30 września 2013 r. i 2014 r. w bazie SIO nie wykazano żadnych wypadków wychowanków Internatu.
   Zgodnie z § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych gromadzonych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych[39], zbiór danych o liczbie uczniów, słuchaczy i wychowanków oraz absolwentów z poprzedniego roku szkolnego zawiera dane o liczbie uczniów, słuchaczy i wychowanków, którzy ulegli wypadkom, pozostając pod opieką szkoły lub placówki oświatowej, z wyszczególnieniem wypadków śmiertelnych, ciężkich i innych.
   Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że w bazie danych SIO nie wykazano ww. wypadków, ponieważ nie zostały te zdarzenia zakwalifikowane jako wypadki w szkole.

   (dowód: akta kontroli str. 20-23, 169, 235-237)

   W ocenie NIK, wszystkie ww. zdarzenia powinny zostać zgłoszone niezwłocznie organowi prowadzącemu oraz wprowadzone do SIO, ponieważ zdarzyły się pod

[35] Do wypadków wychowanków Internatu doszło w latach szkolnych 2012/2013 – 2014/2015: 2 października 2012 r. (kopnięcie przez konia, rozcięta głowa), 4 marca 2013 r. (rozcięcie nadgarstka), 30 października 2013 r. (upadek z konia, ból biodra), 3 grudnia 2014 r. i 10 marca 2015 r. (uderzenie w szybę, rana dłoni i nadgarstka).
[36] Trzy wypadki miały miejsce poza budynkiem Internatu, dwa w Internacie.
[37] Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, ze zm., zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa i higieny".
[38] Wg stanu na dzień 30 września poprzedniego roku.
[39] Dz. U. z 2012 r., poz. 957 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie szczegółowego zakresu danych".

opieką szkoły, nosiły znamiona wypadku, tj. były nagłe, spowodowane przyczyną zewnętrzną, a w ich konsekwencji wychowankowie doznali urazów wymagających interwencji lekarskiej.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Gospodarka finansowa

4.1. Dochody (budżetowe) Internatu, wykonane w latach 2012–2014 w dziale 854 — Edukacyjna opieka wychowawcza, rozdziale 85410 — Bursy i internaty szkolne § 0830, wyniosły łącznie 525 982,37 zł. Dochody te w poszczególnych latach wyniosły: 173 709,03 zł (83,6% planu po zmianach) w 2012 r., 182 070,80 zł (102,2% planu po zmianach) w 2013 r. oraz 170 202,54 zł (93,5% planu po zmianach) w 2014 r.
Wydatki (budżetowe) Internatu wykonane w latach 2012–2014 w rozdziale 85410[40], wyniosły łącznie 2 197 059,55 zł, z tego w poszczególnych latach, odpowiednio: 707 712,82 zł (98% planu po zmianach), 789 195,27 zł (99,9%) oraz 700 151,46 zł (99,9%).
Łącznie w latach 2012–2014 zrealizowane dochody budżetowe stanowiły 23,9% wydatków poniesionych na funkcjonowanie Internatu (w poszczególnych latach: 24,5%, 23,1% i 24,3%).

(dowód: akta kontroli str. 360-390, 633-764)

4.2. Zespół Szkół nie posiadał w latach 2012-2015 rachunku dochodów własnych.

(dowód: akta kontroli str. 391, 394, 777-785)

4.3. Rodzice wychowanków zobowiązani byli do wnoszenia opłat za zakwaterowanie oraz wyżywienie dziecka w Internacie. W latach szkolnych 2012/2013-2014/2015 wysokość miesięcznej opłaty za zakwaterowanie wynosiła 50,00 zł. a wysokość opłat za całodzienne posiłki 13,00 zł.
Dochody z tytułu wpłat rodziców za zakwaterowanie i wyżywienie wyniosły: 98 581,50 zł w 2012 r. i stanowiły 56,8% dochodów wykonanych w rozdziale 85410, 96 717,70 zł (53,1%) w 2013 r. i 105 444,40 zł (62%) w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 360-371, 394, 398, 402-405, 651-658, 709-718, 755-764)

Wysokość opłat za zakwaterowanie w Internacie została ustalona zarządzeniem Dyrektora nr 1/11 z 28 marca 2011 r. Na podstawie objętej badaniem próby wpłat dokonywanych przez pięciu uczniów w styczniu, lutym, marcu, kwietniu, maju, wrześniu i listopadzie 2014 r. ustalono, że opłaty były pobierane prawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 397-400, 409-423)

Dyrektor Zespołu Szkół nie zwalniał wychowanków z opłat za zakwaterowanie lub za posiłki. W latach 2012- 2015 nie było osób zwolnionych z opłat za wyżywienie ani z opłat za zakwaterowanie. Nie zostały ustalone zasady zwolnień z opłat za posiłki i zakwaterowanie w Internacie..

(dowód: akta kontroli str. 394)

[40] Bez paragrafu 240 „Wpłata do budżetu pozostałości środków finansowych gromadzonych na wydzielonym rachunku jednostki budżetowej".

4.4. Dochody z tytułu świadczenia usług noclegowych, zakwaterowania i wyżywienia osób innych niż wychowankowie Internatu wyniosły: 75 127,53 zł, tj. 43,2% dochodów wykonanych w rozdziale 85410 w 2012 r., 85 353,10 zł (46,9%) w 2013 r., 64 758,14 zł (38%) w 2014 r. Łącznie w latach 2012–2014 zrealizowano dochody z ww. tytułu na poziomie 10,3% wydatków poniesionych na funkcjonowanie Internatu, a w poszczególnych latach: 10,6%, 10,8% i 9,2% wielkości wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 372-390, 395, 571-628, 633-650, 659-708, 719-754)

Wysokość stawek opłat z tytułu świadczenia usług noclegowych, zakwaterowania i wyżywienia osób innych niż wychowankowie ustalona została zarządzeniem Dyrektora w sprawie cennika. Cennik za noclegi przewidywał opłaty za: miejsce w pokoju hotelowym z łazienką 25,00 zł, miejsce w pokoju zwykłym wieloosobowym 15,00 zł, wycieczki młodzieżowe w pokoju hotelowym 20,00 zł, wycieczki młodzieżowe w pokoju zwykłym 15,00 zł, nocleg opiekuna grupy (1 opiekun na 12-20 osób) bezpłatnie, pokój zwykły bez pościeli 10,00 zł. Stawki żywieniowe za całodzienne wyżywienie (śniadanie, obiad, kolacja) zostały ustalone następująco: dla pracowników szkoły 14,00 zł, dla wycieczek szkolnych 15,00 zł, dla uczestników obozów sportowych, konferencji, wczasów, kolonii, zielonych szkół – stawka ustalana w drodze negocjacji, jednak nie niższa niż stawka dla wycieczek szkolnych, dla osób prywatnych stawka żywieniowa zwiększona o co najmniej 40% w stosunku do stawki żywieniowej młodzieży ZSAiO. Za wynajem jadalni i kuchni na przyjęcia okolicznościowe, wesela i zabawy obowiązywały następujące opłaty: wynajem jadalni i kuchni wraz z zapleczem gastronomicznym 600,00 zł/doba, media – woda, prąd, gaz, wywóz śmieci 200,00 zł, wypożyczenie garnków, talerzy i szkła 200,00 zł, wynajem świetlicy 100,00 zł, wynajem sali lekcyjnej 35,00 zł/godzina.
Organ prowadzący Zespołu Szkół nie ustalił stawek z tytułu świadczenia ww. usług.
W Zespole Szkół nie prowadzono oddzielnej ewidencji osób innych niż uczniowie korzystających z Internatu.

(dowód: akta kontroli str. 392, 394, 396-399)

4.5. Zespół Szkół nie powadził wyodrębnionej ewidencji przychodów związanych z działalnością pozastatutową, tj. usługami świadczonymi na rzecz osób niebędących uczniami. Przychody, o których mowa wyżej ewidencjonowane były na koncie 130-002 (dochody budżetowe netto), na którym księgowano wpłaty za wyżywienie i zakwaterowanie uczniów i osób niebędących uczniami oraz na koncie 221 (należności z tytułu dochodów budżetowych) w podziale na uczniów oraz uczniów i pozostałych kontrahentów.

(dowód: akta kontroli str. 633-764)

4.6. W budynku Internatu znajdowała się wyodrębniona część hotelowa z przeznaczeniem na wynajem pokoi innym osobom niż wychowankowie[41] (37 miejsc noclegowych) m.in. w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, która służyła jednocześnie w ciągu roku szkolnego uczniom Technikum nr 6 do celów dydaktycznych (zajęć praktycznych)[42]. Grupy osób innych niż wychowankowie o składzie osobowym większym, niż 24 osoby były częściowo kwaterowane w części Internatu przeznaczonej dla uczniów, ale jedynie w pokojach niezamieszkanych i tylko w czasie wakacji.

(dowód: akta kontroli str. 572-628, 659-688, 719-734, 765, 786)

4.7. W okresie objętym kontrolą poniesiono:
- wydatki w kwotach 7 449,61 zł w 2012 r., 8 307,32 zł w 2013 r. i 7 779,46 zł w 2014 r. w przeliczeniu na dostępne miejsce zakwaterowania w Internacie,

[41] O czym mowa również w pkt 3.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego (akapit dotyczący oględzin).
[42] Dla uczniów zawodów: technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych i technik obsługi turystycznej.

– wydatki w kwotach 12 637,73 zł w 2012 r., 15 474,42 zł w 2013 r. i 12 965,77 zł w 2014 w przeliczeniu na wykorzystane miejsce zakwaterowania.

(dowód: akta kontroli str. 768)

4.8. W okresie objętym kontrolą obsługę finansowo-księgową Zespołu Szkół powadził[43] Powiatowy Zarząd Oświaty w Żywcu[44].
W Zespole Szkół prowadzona była ewidencja rozliczeń z tytułu opłat za zakwaterowanie i posiłki uczniów poprzez prowadzenie m.in.: wykazów wpłat na konta bankowe (możliwość elektronicznego podglądu konta bankowego), dobowych i miesięcznych raportów kasowych miesięcznych list wpłat łącznych za wyżywienie i zakwaterowanie, miesięcznych list wpłat za wyżywienie, miesięcznych kart obciążenia za wyżywienie wychowanków Internatu, sporządzanych przez Kierownika Internatu, kart obrotów na koncie 221 (należności z tytułu dochodów budżetowych) sporządzanych dla każdego ucznia odrębnie.
Ewidencja rozliczeń z tytułu opłat za zakwaterowanie i posiłki uczniów prowadzona była rzetelnie.

(dowód: akta kontroli str. 776, 769-775)

Księgi rachunkowe, w których ewidencjonowane były m.in. należności z tytułu opłat za posiłki i zakwaterowanie powadzone były przez PZO.

(dowód: akta kontroli str. 633-764, 773)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzenie działalności polegającej na wynajmowaniu pomieszczeń Internatu było niezgodne z art. 6 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym, stanowiącym iż powiat nie może prowadzić działalności gospodarczej wykraczającej poza zadania o charakterze użyteczności publicznej. Z pomieszczeń Internatu, w tym części wydzielonej tylko dla potrzeb wynajmu, korzystały w okresach ferii zimowych i wakacji m.in. grupy zorganizowane spoza powiatu w Żywcu, w tym z zagranicy, a zakwaterowanie nie wynikało z umów zawartych przez Powiat z innymi podmiotami w celu wykonywania zadań o charakterze użyteczności publicznej.

   (dowód: akta kontroli str. 571-628, 659-688, 719-734)

2. Ustalenie przez Dyrektora Zespołu Szkół zarządzeniem[45] Nr 1/11 z 28 marca 2011 r. wysokości opłat za noclegi w Internacie oraz za wynajem jadalni i kuchni na przyjęcia okolicznościowe, wesela i zabawy było niezgodne z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej[46]. Według tego przepisu o wysokości cen i opłat albo o sposobie ustalania cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego, postanawia organ stanowiący powiatu. Na podstawie art. 4 ust. 2 ww. ustawy organ stanowiący jednostek samorządu terytorialnego powyższe uprawnienia może powierzyć organowi wykonawczemu.

   (dowód: akta kontroli str. 397-399)

[43] Na podstawie upoważnienia Dyrektora Zespołu Szkół z 5 marca 2004 r., a następnie porozumienia nr 6/2013 z 30 sierpnia 2013 r.
[44] Zwany dalej „PZO".
[45] W sprawie cennika dla osób korzystających z Internatu przy Zespole Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących w Żywcu.
46 Dz. U. z 2011r. Nr 45, poz. 236., zwanej dalej „ustawą o gospodarce komunalnej".

Dyrektor wyjaśnił, że „wprowadzając zarządzenie kierowałem się decyzjami Zarządu Powiatu o przekazaniu trwałego zarządu oraz uchwałą Rady Powiatu w sprawie zasad gospodarowania mieniem powiatowym."

(dowód: akta kontroli str. 406-408)

Na wniosek Dyrektora, Gospodarstwu Pomocniczemu przy Zespole Szkół Zarząd Powiatu w Żywcu przekazał[47], w trwały zarząd nieruchomości gruntowe stanowiące własność Powiatu w Żywcu (w tym nieruchomość, na której usytuowany był budynek Internatu), budynki trwale połączone z tymi nieruchomościami (w tym budynek Internatu) oraz budowle trwale połączone z nieruchomościami gruntowymi.

(dowód: akta kontroli str. 498-499, 564-570)

Uchwałą Nr XVI/164/2012 z 23 kwietnia 2012 r. Rada Powiatu w Żywcu ustaliła zasady nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Powiatu oraz ich wydzierżawiania i wynajmowania na czas oznaczony dłuższy niż trzy lata lub czas nieoznaczony oraz w przypadku gdy po umowie zawartej na czas oznaczony do lat trzech, strony zawierają kolejne umowy, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość.

(dowód: akta kontroli str. 500-502)

W ocenie NIK, powyższe decyzje Zarządu Powiatu w Żywcu (o trwałym zarządzie nieruchomościami) i uchwała Rady Powiatu w Żywcu (ustalająca zasady nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Powiatu), nie zmieniają kompetencji w zakresie ustalania opłat za noclegi w Internacie oraz za wynajem jadalni i kuchni na przyjęcia okolicznościowe, wesela i zabawy. Wszystkie opłaty za korzystanie z Internatu (lub sposób ich ustalenia) powinny być zatem określone przez Radę Powiatu w Żywcu lub upoważniony przez nią Zarząd Powiatu w Żywcu.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że jakkolwiek działalność w zakresie wynajmu grupom zorganizowanym pomieszczeń Internatu, w tym zlokalizowanych w wydzielonej jego części, prowadzona była głównie w okresach ferii zimowych i wakacji letnich, to jednak nie spełniała ona wymogu ustalonego postanowieniami art. 6 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagę wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[48], wnosi o:

1. **Zapewnienie powiadamiania organu prowadzącego ZSAiO o wypadkach i przekazywania do SIO rzetelnych danych o liczbie osób niebędących uczniami, korzystających z Internatu oraz o wypadkach wychowanków Internatu.**

[47] Decyzjami: Nr 10/Z/04 z 27 sierpnia 2004 r., Nr 2/Z/05 z 23 marca 2005 r. i Nr 5/Z/06 z 1 lutego 2006 r.
[48] Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK".

2. **Wystąpienie do Rady Powiatu w Żywcu z wnioskiem w sprawie ustalenia wysokości opłat za noclegi w Internacie oraz opłat za wynajem jadalni i kuchni na przyjęcia okolicznościowe, wesela i zabawy.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 26 czerwca 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler nadzorujący

Adam Koziołek
Doradca techniczny

.....